

Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως (Schmemmann Alexander Protopresbyter (1921-1983))

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ἀπὸ τὰ παμπάλαια χρόνια, τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου τῆς τρίτης ἐβδομάδος τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ὁ σταυρὸς μεταφέρεται στὸ κέντρο τοῦ ναοῦ, καὶ ὁλόκληρη ἡ ἀκόλουθη ἐβδομάδα εἶναι γνωστὴ ὡς ἐβδομάδα τοῦ Σταυροῦ. Ξέρουμε πὼς ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ἀποτελεῖ μιὰ προετοιμασία γιὰ τὴ Μεγάλη Ἑβδομάδα, τότε ποὺ ἡ Ἐκκλησία θὰ ἀνακαλέσει στὴ μνήμη της τὸν πόνο, τὴ σταύρωση καὶ τὸ θάνατο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πάνω στὸ σταυρό. Ἡ προβολὴ τοῦ σταυροῦ στὴ μέση τῆς Σαρακοστῆς, μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ σκοπὸ τῆς βαθύτερης καὶ ἐντατικότερης ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Σαρακοστῆς. Ἔτσι εἶναι ὁ κατάλληλος τόπος ἐδῶ, γιὰ νὰ σκεφτοῦμε τὸ ρόλο τοῦ σταυροῦ, αὐτοῦ τοῦ σημαντικότερου καὶ χαρακτηριστικότερου ὄλων τῶν Χριστιανικῶν συμβόλων.

Τὸ σύμβολο αὐτὸ ἔχει δύο στενὰ ἀλληλένδετες σημασίες. Ἄφενὸς εἶναι ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸ τὸ ἀποφασιστικὸ ὄργανο μὲ τὸ ὁποῖο ὀλοκληρώθηκε ἡ ἐπίγεια ζωὴ καὶ διακονία τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ ἱστορία ἐνὸς φοβεροῦ καὶ τρομακτικοῦ μίσους ἐνάντια σ' Αὐτὸν ποὺ ὀλόκληρη ἡ διδασκαλία Του ἐπικεντρώθηκε στὴν ἐντολὴ τῆς ἀγάπης, καὶ ποὺ ὀλόκληρο τὸ κύρυγμα Του ἦταν μία κλήση σὲ αὐτοθυσία στὸ ὄνομα τῆς ἀγάπης. Ὁ Πιλάτος, ὁ Ρωμαῖος κυβερνήτης στὸν ὁποῖο μεταφέρθηκε ὁ Χριστός, ἀφοῦ Τὸν συνέλαβαν, Τὸν ἐκτύπησαν καὶ Τὸν ἔφτυσαν, λέει, «ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω» (Ἰωάν. 19, 4). Αὐτὸ ὅμως προκάλεσε ἕνα ἰσχυρότερο ξέσπασμα: «Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν!» φωνάζει τὸ πλῆθος.

Ἔτσι ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ θέτει ἕνα αἰώνιο πρόβλημα, ποὺ σκοπεύει στὸ βάθος τῆς συνειδήσεως: γιατί ἡ καλωσύνη ξεσήκωσε ὄχι μόνο ἀντίθεση, ἀλλὰ καὶ μίσος; Γιατί ἡ καλωσύνη σταυρώνεται πάντοτε σ' αὐτὸν τὸν κόσμο;

Συνήθως ἀποφεύγουμε νὰ δώσουμε ἀπάντηση σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, ἐπιρρίπτοντας τὴν εὐθύνη σὲ κάποιον ἄλλο: ἂν ἤμασταν ἐκεῖ, ἂν ἤμουν ἐκεῖ ἐκείνη τὴν τρομερὴ νύχτα, δὲ θὰ εἶχα συμπεριφερθεῖ ὅπως οἱ ἄλλοι. Ἀλλοίμονο ὅμως, κάπου βαθιὰ στὴ συνείδησή μας γνωρίζουμε πὼς αὐτὸ δὲν εἶναι ἀλήθεια. Ξέρουμε πὼς οἱ ἄνθρωποι ποὺ βασάνισαν, σταύρωσαν καὶ μίσησαν τὸν Χριστὸ δὲν ἦταν κάποιου εἴδους

τέρατα, κατεχόμενα ἀπὸ κάποιο ἰδιαίτερο καὶ μοναδικὸ κακό. Ὅχι, ἦταν «ὅπως ὅλοι μας». Ὁ Πιλάτος προσπάθησε ἀκόμη καὶ νὰ ὑπερασπιστεῖ τὸν Ἰησοῦ, νὰ μεταπείσει τὸ πλῆθος, προσφέρθηκε ἀκόμη καὶ νὰ ἀπελευθερώσει τὸ Χριστὸ ὡς κίνηση καλῆς θελήσεως, χάριν τῆς ἑορτῆς, ὅταν κι αὐτὸ ἀπέτυχε, στάθηκε μπροστὰ στὸ πλῆθος καὶ ἔνιψε τὰ χέρια του, δείχνοντας τὴ διαφωνία του σ' αὐτὸ τὸ φόνο.

Μὲ λίγες πινελιὲς τὸ εὐαγγέλιο σχεδιάζει τὴν εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ παθητικοῦ Πιλάτου, τοῦ τρόμου του, τῆς γραφειοκρατικῆς του συνειδήσεως, τῆς δειλῆς του ἀρνήσεως νὰ ἀκολουθήσει τὴ συνείδησή του.

Δὲ συμβαίνει ὅμως ἀκριβῶς τὸ ἴδιο στὴ δική μας ζωὴ καὶ στὴ ζωὴ γύρω μας; Δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ πιὸ κοινότυπη, ἡ πιὸ τυπικὴ ἱστορία; Δὲν εἶναι παρῶν συνεχῶς μέσα μας κάποιοι Πιλάτοι;

Δὲν εἶναι ἀλήθεια πὼς ὅταν ἔρθει ἡ στιγμή νὰ ποῦμε ἕνα ἀποφασιστικό, ἀμετάκλητο ὄχι στὸ ψεῦδος, στὴν ἀδικία, στὸ κακὸ καὶ στὸ μίσος, ἐνδίδουμε στὸν πειρασμὸ νὰ «νίψουμε τὰς χεῖρας μας»;

Πίσω ἀπὸ τὸν Πιλάτο ἦταν οἱ Ρωμαῖοι στρατιῶτες, οἱ ὁποῖοι ὅμως ὑπερασπιζόμενοι τὸν ἑαυτὸ τους θὰ μπορούσαν νὰ ποῦν: ἐκτελέσαμε ἀπλῶς διαταγές, μᾶς εἶπαν νὰ «ἐξουδετερώσουμε» κάποιον ταραχοποιὸ πὺ προκαλοῦσε ἀναστάτωση καὶ ἀταξία, γιὰ ποῖο πράγμα μιλάτε λοιπόν; Πίσω ἀπὸ τὸν Πιλάτο, πίσω ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες ἦταν τὸ πλῆθος, οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι πὺ ἔξι μέρες πρὶν φώναζαν «Ἰωσαννά», καθὼς ὑποδέχονταν θριαμβευτικὰ τὸ Χριστό, κατὰ τὴν εἴσοδό του στὴν Ἱερουσαλήμ, μόνο πὺ τώρα ἡ κραυγὴ τους ἦταν «Σταύρωσον αὐτόν!» Ἔχουν ὅμως καὶ γι' αὐτὸ μία ἐξήγηση. Δὲν εἶναι οἱ ἡγέτες τους, οἱ διδάσκαλοί τους καὶ οἱ κυβερνήτες τους αὐτοὶ πὺ τοὺς ἔλεγαν πὼς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦταν ἕνας ἐγκληματίας, πὺ κατέλυσε τοὺς νόμους καὶ τὶς συνήθειες, καὶ γι' αὐτό, βάσει τοῦ νόμου, «πάντοτε βάσει τοῦ νόμου, πάντοτε σύμφωνα μὲ τὸ ὑπάρχον καταστατικό», πρέπει νὰ πεθάνει...; Ἔτσι κάθε συμπαίκτης σ' αὐτὸ τὸ τρομακτικὸ γεγονὸς εἶχε δίκαιο «ἀπὸ τὴν πλευρὰ του», ὅλοι δικαίωθηκαν. Ὅλοι μαζί ὅμως δολοφόνησαν ἕναν ἄνθρωπο στὸν ὁποῖο «οὐδὲν εὐρέθη αἷτιον». Ἡ πρώτη σημασία τοῦ σταυροῦ συνεπῶς εἶναι ἡ κρίση τοῦ κακοῦ, ἡ μᾶλλον τῆς ψευδοκαλωσύνης αὐτοῦ τοῦ κόσμου, μέσα στὸν ὁποῖο πανηγυρίζει αἰώνια τὸ κακό, καὶ ὁ ὁποῖος προωθεῖ τὸν τρομακτικὸ θρίαμβο τοῦ κακοῦ πάνω στὴ γῆ.

Αὐτὸ μᾶς μεταφέρει στὴ δευτέρη σημασία τοῦ σταυροῦ. Μετὰ τὸ σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ ἀκολουθεῖ ὁ δικός μας σταυρός, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁ Χριστὸς εἶπε, «εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι,... ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθείτω μοι» (Λουκ. 9, 23). Αὐτὸ σημαίνει πὼς ἡ ἐπιλογή πὺ εἶχε νὰ κάνει ὁ

καθένας εκείνη τή νύχτα –ὁ Πιλάτος, οἱ στρατιῶτες, οἱ ἀρχηγοί, τὸ πλῆθος κι ὁ καθένας μέσα στοῦ πλῆθος – εἶναι μία ἐπιλογή πού τίθεται συνεχῶς καὶ σέ καθημερινή βάση μπροστά μας. Ἐξωτερικά, ἡ ἐπιλογή ἔχει νὰ κάνει μὲ κάτι φαινομενικὰ ἀσήμαντο γιά μᾶς, ἢ δευτερευόν. Γιὰ τὴ συνείδηση ὅμως τίποτε δὲν εἶναι πρῶτο ἢ δεύτερο, ἀλλὰ τὸ καθετὶ μετράται ἂν εἶναι ἀληθινὸ ἢ ψεύτικο, καλὸ ἢ κακό. Τὸ νὰ σηκώνεις λοιπὸν τὸ σταυρὸ σου καθημερινὰ δὲν εἶναι ἀπλῶς τὸ νὰ ἀντέχεις τὰ φορτία καὶ τὶς μέριμνες τῆς ζωῆς, ἀλλὰ πάνω ἀπ’ ὅλα τὸ νὰ ζεῖς ἀρμονικὰ μὲ τὴ συνείδησή σου, τὸ νὰ ζεῖς μέσα στοῦ φῶς τῆς κρίσεως τῆς συνειδήσεως.

Ἀκόμη καὶ σήμερα, μὲ ὅλο τὸν κόσμο νὰ κοιτάζει, ἕνας ἄνθρωπος στὸν ὁποῖο «οὐδὲν εὐρέθη αἴτιον» μπορεῖ νὰ συλλαμβάνεται, νὰ βασανίζεται, νὰ κτυπιέται, νὰ φυλακίζεται ἢ νὰ ἐξορίζεται. Ὅλα αὐτὰ δὲ «ἐπὶ τὴ βάσει τοῦ νόμου», χάριν τῆς ὑπακοῆς καὶ πειθαρχίας, ὅλα στοῦ ὄνομα τῆς τάξεως, γιὰ τὸ καλὸ ὅλων. Πόσοι Πιλάτοι δὲ νίπτουν τὰ χέρια τους, πόσοι στρατιῶτες δὲ σπεύδουν νὰ ἐκτελέσουν τὶς διαταγές τῆς στρατιωτικῆς ἱεραρχίας, πόσοι ἄνθρωποι ὑπάκουα, δουλόπρεπα δὲν τοὺς χειροκροτοῦν, ἢ τουλάχιστον δὲν κοιτάζουν σιωπηλὰ τὸ κακὸ πού θριαμβεύει; Καθὼς μεταφέρουμε τὸ σταυρὸ, καθὼς τὸν προσκυνοῦμε, καθὼς τὸν ἀσπαζόμαστε, ἄς σκεφτοῦμε τὴ σημασία του. Τί μᾶς λέει, σὲ τί μᾶς καλεῖ; Ἄς θυμηθοῦμε τὸ σταυρὸ ὡς ἐπιλογή ἀπὸ τὴν ὁποία κρέμονται τὰ πάντα στὸν κόσμο, καὶ πού χωρὶς αὐτὸν ὅλα στὸν κόσμο γίνονται θρίαμβος τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ σκότους. Ὁ Χριστὸς εἶπε, «εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον» (Ἰωάν. 9, 39). Σ’ αὐτὴ τὴν κρίση, μπροστὰ στοῦ δικαστήριον τῆς σταυρωμένης ἀγάπης, τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς καλωσύνης, δικάζεται ὁ καθένας μας.

Πηγή: agiazoni.gr